

Autorka si vybrala závažné téma „odsunu“, který je s krajem, v němž události sleduje, neoddělitelně spojen. Broumovsko patřilo k převážně německy osídleným regionům s malou českou menšinou a významným klášterem. Jak autorka popisuje, k zániku česko-německého soužití přispěl především nástup Hitlera k moci v Německu a vznik sudetoněmecké vlastenecké fronty, která formulovala požadavky na autonomii českých Němců v rámci Československa.

Jitka Bartošková rozdělila práci do čtyř hlavních kapitol. V úvodu se velice dobře vyrovnala s kritikou odborné literatury, a to jak české, tak i německé, popsala archivní materiály i obtíže, na něž narážela při jejich torzovitém dochování. Velice dobře si stanovila metodu práce i její cíl, který se výrazně lišil od dosavadních zpracování, která vycházela především ze vzpomínek pamětníků. V první kapitole podala výstižnou charakteristiku sledovaného regionu a jeho správního vývoje, stručně načrtla i jeho dějiny. Další kapitoly jsou již věnovány vlastnímu tématu práce: Poválečné podmínky a předpoklady „odsunu“, Odsun Němců z broumovského okresu a Doznívání odsunu. Všechny kapitoly jsou dále členěny věcně na podkapitoly. Je škoda, že v obsahu nejsou uvedeny názvy dalších menších podkapitol, které věcně dále určují pojednávaná témata. To se týká především podkapitoly Odsun v roce 1945, kde je samostatně popsán Květen 1945 v Broumově, Působení Wehrwolfu v okrese, Rota nadporučíka Svobody v Teplicích nad Metují, Poprava šluknovských kněží, Antifašisté, Benediktini. Již tyto názvy vystihují složitost a dramatičnost situace na Šluknovsku v roce 1945. Autorka sledovala nejen tragické události, jak je zachytily úřední dokumenty, ale i postoje obyvatelstva a příslušných orgánů při jejich vyšetřování. Výsledek je velice tristní. Jitka Bartošková doložila, že zločiny zůstávaly v podstatě nepotrestány a staly se téměř součástí všedního dne. Chování k bývalým německým spoluobčanům se pohybovalo nejen za hranicí zákona, ale i běžného slušného lidského chování, a to bez ohledu na skutečnost, zda se nejednalo o antifašisty.

Jitka Bartošková podala velice zdařilou fresku broumovského dění oproštěnou od zbytečných emocí, možná právě proto mnohem působivější než výpovědi pamětníků, které čtenáři připadají často nevěrohodně. Celý děj je velice dobře vřazen do širšího dobového kontextu.

Vedle osudů vysídlovaných Němců zachytila výstižně i nepřehlednou situaci roku 1945 ve státní správě a postupné pronikání komunistických aktivistů do orgánů správy pohraničí, které se s vývojem situace proměňovaly. Práce je doplněna cennými tabulkami o odsunových akcích.

Práci pokládám za významný příspěvek ke sledování dějin českých Němců a jejich tragického vyústění a hodnotím ji jako výbornou.

Doc.PhDr. Alena Míšková, PhD.